

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-ler

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

COLABORATORI PRINCIPALI:

DIM. ALEXANDRESCO

Profesor la Facultatea de drept din Iași

MIHAIL ANTONESCU

Fost decan al Baroului de Ilfov

PETRE MISSIR

Decanul Facultății de drept din București

ALEX. D. DOBRICEANU

Președinte la Înalta Curte de Casație

C. HAMANGIU

Consilier la Înalta curte de Casație

G. NEDELCU

Fost secretar general la Minist. de Justiție

G. CRISTESCU

Doctor în drept, avocat

G. PLASTARA

Profesor la Facultatea de drept, avocat

BARBU DIMITRESCU

Conferențiar la Facultatea de drept din Iași

ANDREI RĂDULESCU

Prof. supl. la Facultatea de drept, președ. trib. Ilfov

MIRCEA T. DJUVARA

Doctor în drept, avocat al Statului

N. STĂNESCU

Doctor în drept, avocat

SILIU RĂDUIESCU

Judecător la trib. Ilfov

I. GR. PERIETEANU

Avocat

IOAN SIMIONESCU

Doctor în drept, magistrat

CONST. GEROTA

Doctor în drept, avocat

VICTOR DUCULESCU

Avocat

DEM. DIMA

Doctor în drept, avocat

IULIU DRAGOMIRESCU

Avocat, Chișinău (Basarabia)

CESAR PASCU

Avocat

EM. SLĂTINEANU

Avocat

EUG. EMMANUEL

Doctor în drept, avocat

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3

ABONAMENTUL: PE UN AN 80 LEI; PE JUMĂTATE AN 40 LEI. — UN NUMĂR 3 LEI

REDACTOR-ADMINISTRATOR: B. P. RADULESCU

TIPOGRAFIA GUTENBERG, SOCIETATE ANONIMĂ

EDITURĂ, TURNĂTORIE DE LITERE ȘI LEGĂTORIE DE CĂRȚI, — BUCUREȘTI, STR. PARIS, 20

1920

SUMAR:

Henri Capitant.—*Uniunea legislativă a națiunilor amice și aliate*.—§ § 1 și 2.—*Origina istorică și natura juridică a jurământului decizoriu.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.—*Inalta Curte de Casație și Justiție, secția I.*—*Succesiune.*—*Renunțare cu titlu gratuit în favoarea unui coered.*—*Donățiune.*—(Eufrosina D. Chiriță cu Victoria Nicolescu).

Secția III.—*Tutelă administrativă.*—*Stabiliment de utilitate publică.*—*Succesiune.*—*Legat.* (comitetul Spit. Elisabeta Doamna Caritatea Găleșeană cu Direcția Generală a Serv. anitar).

Curtea de Apel din București, secția I.—*Legi și regulamente.*—*Putere executivă.*—*Putere legiuitoare.*—*Durata legi*—*Decrete-Regale.* (I. Ghica, administrator-sechestru al Soc. «Creditul Petrolifer» cu Aneta Luvisch),

Tribunalul Ilfov, secția I civ. cor.—1) *Competință.*—*Comisie arbitrală.*—*Carte de judecată.*—*Motivare.*—2) *Locațiune.*—*Proprietar.*—*Imobil.*—*Incăperi insuficiente.*—3) *Locațiune.*—*Proprietar.*—*Prelungirea contractului.*—*Cerere de evacuare.*—*Instituție culturală.*—*Sensul acestei expresiuni.* (Fmil Castano cu N. Iorga).

La 1 Maiu expirând prima jumătate de an dela reparația DREPTULUI, rugăm pe abonații noștri din provincie care nu au achitat abonamentul, să binevoiască a-l trimite prin mandat poștal.

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,

N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SERETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Uniunea legislativă între națiunile amice și aliate

§ § 1 și 2. — Origina istorică și natura juridică a jurământului decizoriu

(Din lucrările Comitetului francez)¹⁾

Instituția jurământului decizoriu nu avea la Roma, în epoca clasică, decât un rol foarte restrâns. Jurământul nu putea fi deferit *in jure* decât de reclamant, și aceasta, nu cu ocazia oricărei cereri în justiție, ci numai în unele cazuri, mai cu seamă când intentă *actio certae creditae pecuniae* și *actio de pecunia constituta*²⁾. Se știe că împlicinații puteau cere inserțiunea în formula acestor acțiuni a unei *spolio dimidia* sau *tertia* *partis*, prin care fiecare parte se obligă, în caz când ar pierde procesul, să plătească celeilalte pe deasupra jumătate sau a treia parte din interesul în discuție. În vedere de a preveni aplicarea acestei pedepse riguroase, reclamantul care era puțin sigur de dreptul său, fu autorizat prin Edict, ca în loc de a reclama o formulă magistratului, să defere jurământ pârâtului. Făcând aceasta, el renunța a da urmare procesului, dacă pârâtul jura că nu datorează nimic sau consimțea să plătească în fața magistratului. Din partea sa, pârâtul se găsea prin aceasta obligat fie de a jura, fie de a referi jurământul. Dacă prestă jurământul se găsea în aceeași situație ca cum ar fi fost absolvit, și invers dacă jurământul era referit și prestat de reclamant, pârâtul era considerat judecat și condamnat a plăti nu numai suma pretinsă, dar o treime sau jumătate pe

deasupra³⁾. Vedem deci că, în epoca clasică, jurământul decizoriu era un mijloc de a înlătura exercițiul unor acțiuni, el nu era un mijloc de dovadă. „Pentru clasici, a jura și a proba sunt două lucruri deosebite care se opun unul altuia“⁴⁾.

Dacă ne transportăm din contra la epoca bizantină, constatăm că rolul jurământului e mult mai întins. El e considerat „ca mijlocul cel mai sigur de a descoperi adevărul“. Astfel părțile pot să recurgă la dânsul în toate procesele. În orice materie, și nu numai înainte de organizarea instanței, ci și în tot cursul ei, era permis fiecăruia dintre împlicinați, atât reclamantului cât și pârâtului, de a deferi jurământul adversarului său. Numai în deosebire de ceea ce se petrece azi, trebuia ca judecătorul să consimtă la deferire⁵⁾. Judecătorul se putea deci opune. Dar odată prestat, jurământul e decizoriu, adică hotărăște procesul, judecătorul trebuind să i-se conformeze în sentința sa⁶⁾.

Jurământul decizoriu era în uz în vechiul drept francez: Pothier expune regulile și efectele lui în tratatul său asupra obligațiunilor, N°. 910 — 918, iar redactorii Codului civil n'au făcut decât a urma această tradiție⁷⁾.

Înainte de a ne întreba dacă această instituție merită sau nu de a fi păstrată, trebuie să determi-

3) Paul, D. 23.3 *de probat*, 25 § 3; Ulpian. D. 12.2, *de jurejur* 34 § 9. Dacă reclamantul refuză de a presta jurământul referit, pârâtul era absolvit, De asemenea, el se considera condamnat, dacă nu voia nici să refere, nici să presteze jurământul. V. Girard, *Manuel*, edit. 6. p. 1019; Cuq. *Manuel*, p. 874.

4) Cuq. *Manuel*, p. 895.

5) C. Just. 4. 1. *de reb. credit. et jurej.*, 12, pr. și 1.

6) V. Cuq. *Manuil*, p. 895, care citează în sprijin fragmentul 13 pr. D. 12.2, Biondi, *Il giuramento decisorio nel processo civile romano. Contra Demelius, Schiedseid*, p. 130; Gouffre de Lapradelle, op. cit., p. 110, care susține că judecătorul rămânea liber pe hotărârea sa, că el nu era ținut să dea câștig de cauză aceluia care a jurat, nici să condamne partea care refuză de a jura.

7) V. D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. VII, p. 357 unde arată că iurământul există ca dovadă și în vechile noastre legiuri.

1) *Dreptul* No. 10 și 28 din 1920.

2) Girard, *Manuel*, edit. 6, p. 615, nota 6, 1019, text și nota 4. 1095; Cuq. *Manuel*, p. 418, nota 1, 512 și 874; Geouffre de LaPradelle, *Evolution historique du serment decisoire*, Thèse, Paris, 1894; Jobbé-Duval, *Etude sur l'histoire de la procédure civile*, 1896.

năm mai întâiu care este natura sa juridică. Nu este mult de când doctrina, cel puțin în Franța, s'a preocupat de această chestiune. În adevăr, opinia tradițională, altădată necontestată și care contează încă numeroși partizani, admite că delațiunea jurământului este o ofertă făcută de deferent adversarului său, ofertă pe care acesta o acceptă, dacă consimte a jura, sau pe care o întoarce celuilalt referind jurământul, și pe care acesta din urmă o acceptă la rândul său¹⁾. Prestarea jurământului este deci urmarea unei convențiuni, și se spune că această convenție este o tranzacție sau o variantă a tranzacției, căci ea are de scop de a curma diferendul²⁾.

Totuș, acest chip de a raționa e criticabil. Mai întâiu, între jurământ și tranzacție este o diferență esențială care nu se poate tăgădui. În tranzacție, părțile își fac concesii reciproce, fiecare din ele renunță la câte ceva din pretențiunile sale, pe când acela care jură are câștig de cauză, iar celalt pierde. Dar ceva mai mult: este inexact de a zice că declarația de jurământ se termină cu un acord de voințe. Partea care primește o ofertă de a contracta e liberă să accepte sau să refuze, și refuzul său nu are pentru dânsa nici o consecință juridică; situația ei rămâne aceea ce era mai înainte. Din contra, deferirea jurământului atrage după ea constrângerea adversarului, care nu mai e liber; el trebuie să presteze jurământul sau să-l refere, sub pedeapsă de a fi condamnat. Deci deferirea jurământului, în deosebire de ofertă, leagă pe acela care o primește. Singura voință a deferendului produce un efect juridic însemnat: ea impune adversarului obligațiunea de a alege între două părți.

De unde provine deci că cu toată această deosebire de efecte care nu este contestabilă, prestațiunea jurământului s'a considerat rezultatul unei convențiuni transacționale? Aceasta este numai din cauză că vechii autori au fost induși în eroare de textele din Digeste. Ei au citit într'un fragment din Paul, (D.

XII, 2, de jurej. 2: *Jusjurandum speciem transactionis continet*), și s'au plecat înaintea autorității unuia din cei mai mari jurisconșulți ai Romei, fără a se gândi măcar să discute afirmațiunea lui. Este, însă, astăzi probat că Paul a voit să vorbească nu de jurământul necesar, ci de pactul jurământ sau de jurământul voluntar, care este în adevăr o convenție, pe care jurisconșutul o numește un fel de tranzacție, pentru că conduce la acelaș scop³⁾.

Dar ce este deferirea pământului, dacă nu un acord de voințe? Nu se poate răspunde că este un mijloc de dovadă, pentru că ea are de scop de a ajunge la stabilirea unui fapt contestat, și în sprijin, se poate invoca locul pe care redactorii Codului l-au dat în opera lor jurământului decizoriu, și termenii articolului 1365: „Jurământul făcut nu dă o dovadă..”.

Totuș, acest răspuns nu satisface spiritul, căci el provoacă imediat o obiecțiune: a jură nu este a proba, este chiar contrariul. Dacă împrișinatul ar putea dovedi faptul pe care îl invoacă, nu ar deferi jurământ adversarului său; el nu se hotărăște la această extremă decât fiindcă nu are nici un mijloc de a stabili faptele pe care își întemeiază pretenția sa, și, în lipsă de ceva mai bun, se referă la lealitatea adversarului său. Să adăogăm că dovada face să nască în spiritul judecătorului convingerea că lucrurile s'au petrecut precum afirmă litigantul. Jurământul, din contra, poate să constituie un sperjur, și totuș, judecătorul va trebui să considere faptul jurat ca adevărat⁴⁾.

Astfel jurământul nu este un mijloc de dovadă după cum nu este nici o convenție de natura tranzacțiilor. Dar atunci ce este el? Răspunsul devine dificil, din moment ce ne ferim de tentația căreia cedează așa de ușor juriștii, de a rândui jurământul în cadrele clasice ale dreptului civil, și consimțim a-l lua drept ceea ce este, adică drept un act original care nu are asemănare în arsenalul juridic. Ceea ce face originalitatea lui, este operația deferirii, care este elementul esențial. Deferirea este deci o declarație unilaterală de voință care produce un efect remarcabil. Această declarație de voință are de consecvență de a sustrage faptul litigios dela aprecierea judecătorului, raportând decizia la conștiința adver-

1) V. Planiol, t. II, No. 39 și 2306; Baudry Lacantinierie et Barde, *Obligations*, t. IV, No. 2731.

2) Pothier, *Traité des obligations*, No. 915 și 916; Abry et Rau, ed. 4, t. VIII, § 753, p. 184; Laurent XX, No. 230; Bonnier, *Traité des preuves*, ed. 5, p. 361; Garsonnet et Cézard-Bru, *Traité de procédure*, et. 3, t. II, No. 298 și 299. Compară Baudry-Lacantinierie et Barde, *op. cit.*, No. 2730; Planiol, t. II, No. 2306, care admitând că jurământul este o convenție, notează bine diferența care o deosebește de tranzacție.

Găsim de asemenea în câteva hotărâri afirmațiunea că jurământul e o tranzacție sau cel puțin o convenție. Paris, 25 Maiu 1854, D. P. 56.2.236; Paris, 8, Martie 1904, D. P. 05.2.66; Chambéry 3 Fevr. 1902, D. P. 06.2.177; trib. de Brive, 15 Ian. 1890, D. P. 91.2.67. Cas. rom. s. u. 18 Martie 1899 *Dreptul* din 1899, No. 71, p. 478; G. Galați II, 22 Ian. 1900 *Dreptul* din 1900, No. 14, p. 110.

Contra opiniei unei comune, Huc, t. VIII, No. 357 bis și 358, D. Alexandresco, *op. cit.*, p. 363, text și nota 4.

3) V. Carlo Lessona, *Le serment est-il une transaction?* Revue, trim. de Droit civil, t. III, p. 797 et s.; Girard, *Manuel*, ed. 6, p. 611, note 6; cuq, *Manuel*, p. 518, nota 2; Geouffre de Lapradelle, *op. cit.*, p. 25 à 45.

4) Cons. Ferrara, *Studi et questioni di diritto procesuale civile* 1908, p. 253. Autorul observă cu drept cuvânt că nu este exact de a califica jurământul decizoriu de „mod de probă”, căci dacă urmărește în realitate acelaș scop ca și mijloacele de probă ordinare, la aceasta ajunge nu cu ajutorul elementelor proprii a forma convingerea judecătorului, ci numai prin efectul unei declarații de voință însoțită de o forță obligatorie și care leagă pe judecător.

sarului. Un asemenea efect juridic nu se găsește în nici o altă operațiune și în zadar i s'ar căuta asemănări.

§ 3. Jurământul decizoriu trebuie sau nu să fie păstrat ?¹⁾

Am văzut că, până la Imperiul de Jos, jurământul decizoriu nu ocupa în procedura romană decât un loc foarte restrâns, dar grație influenței legislațiunii lui Justinian, el a pătruns în dreptul occidental, și este admis și astăzi de cea mai mare parte din legislațiile europene, nu numai în țările latine, ca Franța, Italia (art. 1362 și urm. C. civ.), Spania (art. 1236—1238 C. civ.), Portugalia (art. 2520—2632 C. civ.), România²⁾, dar și în Germania (art. 445—485, C. de proc. civ.).

În schimb, jurământul nu există nici în dreptul englez, nici în dreptul austriac. El a fost de asemenea desființat în Canada, în provincia Quebec, în 1897, cu ocazia revizuirii Codului de procedură civilă. În fine, în Italia, un proiect de reformă a procedurii civile prezintă Camerei deputaților la 16 Martie 1908, de d-l Orlando, care era atunci ministru de justiție, propunea de asemenea suprimarea lui³⁾.

În Austria, excelentul Cod de procedură civilă din 1895 a lăsat tribunalului întreaga conducere a procesului, și această conducere s'a găsit incompatibilă cu instituția jurământului judiciar. Astfel, tribunalul e liber de a recurge sau nu la audierea părților (art. 375); și când găsește de cuviință a le interoga, nu le pune să jure, dar le înștiințează că vor putea fi obligate, după ascultarea lor, de a afirma sub jurământ adevărul declarațiilor făcute (art. 376). Judecătorul austriac poate deci să impună prestarea jurământului uneia sau alteia din părți, sub singura condiție de a nu recurge la dânsul decât în lipsa altor mijloace de dovadă și când interrogatoriul neînsoțit de jurământ nu i-a procurat nici o convingere (art. 377—379); dar acest jurământ nu leagă pe judecător. În fine, jurământul uzitat în procedura austriacă se apropie, cu oarecare deosebiri, de jurământul nostru dat din oficiu: nu are însă nimic comun cu jurământul decizoriu.

Trebuie deci a fi conservată această instituțiune a jurământului decizoriu sau a o desființa? Vom observa înainte de toate că chestiunea e strâns legată cu aceea a reformei generale a procedurii noastre civile, reformă a cărei necesitate nimeni n'o contestă. Se înțelege dela sine că dacă această reformă s'ar

face după regulile Codului de procedură civilă austriac ale cărui avantagii se recunosc, ea ar atrage după sine desființarea jurământului decizoriu. Dar chestiunea nu a fost pusă în acești termeni înaintea subcomisiunii, însărcinată exclusiv cu examinarea cap. VI dela titlul obligațiilor din Codul civil. Ea avea să decidă dacă în starea actuală a Codului nostru procedural, este bine de a conserva sau de a suprima jurământul decizoriu.

Subcomisiunea a ezitat mult înainte de a se pronunța. Obiecțiunile îndreptate contra acestei instituțiuni sunt în adevăr foarte serioase. Nu este nici rațional, nici bine de a obliga pe judecător să se plece dinaintea declarației solemne a unui împrișinat care afirmă fără dovadă existența unui fapt de care atârână soarta procesului. Cu atât mai mult cu cât experiența a dovedit că împrișinatul, orbit de interesul său personal sau de pasiune, se lasă adeseori târât să devie sperjur pentru a câștiga procesul. Pothier, care era un practician, zicea despre jurământul dat din oficiu de judecător¹⁾: „N'aș consilia pe judecători de a uza prea des de această precauțiune (deferirea jurământului), care nu servă decât a da ocazie unei infinități de sperjuri... De mai bine de patruzeci de ani de când exercit profesiunea mea, am văzut de nenumărate ori deferindu-se jurământul, și nu am văzut mai mult decât de două ori ca o parte să fie reținută de religia jurământului de a persista în ceea ce susținuse mai înainte“²⁾.

1) *Traité des obligations*, No. 924.

2) Giorgio Giorgi, zice cu privire la jurământul dat din oficiu, în al său *Trattato delle obbligazioni*, t. 1 No. 426: «Acest fel de jurământ miroase puțin a antica judecată a lui Dumnezeu, și este imposibil de a lăuda redactorii codurilor moderne că au păstrat această vechitură, care servă foarte puțin la administrațiunea corectă a justiției, pe când prin corupția moravurilor și puținul pericol ce este de a face un jurământ fals, ea deschide poarta imoralității. Pisanelli a zis pentru a-l apăra că dacă am suprima din categoria probelor jurământul părții, n'ar mai fi rațiune să-l menținem pentru martori. Dar învățatul jurisconsult n'a văzut deosebirea. Sfințenia religiei însușă a avea încredere în folosul jurământului prestat de o persoană neinteresată; dar când o parte prestează jurământ în propria sa cauză, sinceritatea jurământului e în pericol, și nu mai e cuvânt de a avea încredere, căci experiența ne învață că interesul învinge în totdeauna morala. Ca o parte să se abțină din datorie de conștiință de a confirma prin jurământ pretențiunile sale, când ea a făcut totul ca să le aducă înaintea justiției, acesta e un caz mai mult miraculos decât rar; și dacă Pothier n'a văzut mai mult decât de două ori acest triumf al moralei asupra interesului, noi am avut șansa urâtă de a nu-l vedea nici odată; pe când, de mai multe ori, am avut sub ochi procese în care cei doi împrișinați se declarau gata să jure, și de multe ori, au jurat amândoi, în sens contrariu. Ceva curios este că Pothier și Giorgi cari amândoi se pronunță așa de energic contra jurământului dat din oficiu de judecători nu fac nici o critică jurământului decizoriu pe care îl găsesc deplin justificat fiindcă îl consideră ca rezultatul unei tranzacțiuni liber încheiate de către cele două părți (V. Giorgi, No. 431 și urm.).

1) A se vedea asupra acestei chestiuni articolul d-lui D. Alexandresco din *Dreptul* pe 1981 No. 64, pag. 637.

2) D. Alexandresco, *Droit ancien et moderne de la Roumanie*, pag. 424 și urm.

3) V. *Revista de diritto civile*, 1909, p. 521; 1910, p. 48 și p. 75 în fine.

Și invers, omul onest contra căruia se invoacă o pretențiune fără să poată fi probată, va refuza poate reținut de un scrupul de conștiință, de a accepta deferirea ce-i face adversarul său, fiindcă nu este pe deplin sigur de faptul ce i se cere să afirme în chip solemn, sub credință de jurământ. Eată, de exemplu, un negustor care reclamă plata mărfurilor vândute de mai mult de doi ani. Și fiindcă cumpărătorul, incredințat că le-a plătit, dar nepăstrând factura achitată, invoacă prescripția liberatorie a art. 2278 ultim aliniat C. civ. (art. 1904 rom.), reclamantul îl somează să jure faptul plăței (art. 2275, al. 12 C. civ. fr. art. 1906 rom.). Cu toate acestea, se poate ca cumpărătorul, deși crede cu tărie că a achitat datoria, dar temându-se să nu-l înșele memoria, ezită în fața acestui act grav ce este prestarea jurământului, și se lasă a fi condamnat.

Acestea sunt obiecțiunile ce se ridică contra acestei instituțiuni. Ele nu sunt fără răspuns, și se poate, invers, invoca în favoarea lui considerațiuni care au valoarea lor. Trebuie să observăm, înainte de toate, că jurământul decizoriu nu este decât un mijloc subsidiar, de care împlicinatul nu se servă decât la ultima extremitate, când nu are nici un mijloc de a face dovada faptului contestat, obiect al cererei sau excepțiunei. Prin urmare, riscul deferendului nu este prea mare, fiindcă el e sigur că în lipsă de dovadă, pretențiunea lui va fi respinsă. Nu-i rămâne astfel de cât o singură șansă: să se adreseze la buna credință a adversarului său. Pentru ce i s'ar refuza această din urmă ramură de salvare, oricât de fragilă ar fi ea? Acest refuz e cu atât mai înjust cu cât dreptul nostru e destul de servil în materie de probe, fiindcă el proibă întrebuintarea martorilor și prezumțiunilor pentru o sumă mai mare de 150 lei. Din cauza acestei prohibițiuni, creditorul care, având încredere în cinstea datornicului său, n'a cerut o recunoaștere în scris a datoriei, se găsește lipsit de orice mijloc de dovadă. Și totuși, nu se întâmplă foarte des ca pentru împunături făcute unei rude, unui prieten, să nu se dea nici un înscris? Dar chiar între oameni de afaceri, câte târguri, câte promisiuni nu se încheie pe simplu cuvânt, fără să existe schimb de scrisori. Fără îndoială deferirea făcută unui datornic care tăgăduiește angajamentul său va reuși foarte rar; adversarul de rea credință nu va ezita a se face sperjur. Dar cel puțin rămâne creditorului satisfacția că a constrâns pe datornicul său la acest act umilitor. De altminteri discuțiunea nu este închisă când se afirmă că în practică jurământul prestat e mai totdeauna un sperjur.

Căci se poate de asemenea ca numai temerea de deferire să determine pe datornic a se executa. În cercurile destul de numeroase, în care afacerile se

tratează pe cuvânt, un jurământ fals are pentru culpabil urmări grave; e reputația lui de om cinstit, e creditul său care suferă consecințele; perzând încrederea semenilor săi, nu va mai găsi cu cine să trateze. De aceea nu ar fi exagerat de a zice că dacă un împlicinat nu ezită, în focul procesului de a jura fals, datornicul neurmărit încă, din contra, va pricepe că e în interesul său de a recunoaște datoria, neconstatată prin un titlu, decât să fie sperjur.

Cât despre ultima obiecțiune, care consistă în a zice că jurământul poate fi uneori deferit dintr'un spirit vexator, de un împlicinat care știe bine că pretenția lui e fără temei, nici aceasta nu e fără răspuns. Vom vedea, în adevăr, că tribunalele și-au însușit o putere de apreciere în actul de deferire, care îi micșorează foarte mult însemnătatea.

Aceste considerațiuni au determinat în cele din urmă subcomisiunea de a conserva jurământul decizoriu, rămânând numai de a-i modifica în câteva puncte regulamentul legislativ.

HENRI CAPITANT

Profesor la facultatea de drept din Paris

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I-a

Audiența dela 26 Martie 1920

Președinția d-lui V. Bossy, consilier.

Eufrosina V. D. Chiriță cu Victoria Nicolescu

SUCCESIUNE. — RENUNȚARE CU TITLU GRATUIT ÎN FAVOAREA UNUI COERED. — DONATIUNE. — ACCEPTARE. — ART. 691 AL. 1, 813 ȘI 814 C. CIVIL.

DONATIUNE. — RENUNȚARE LA UN DREPT DE PROPRIETATE. — ART. 713 ȘI 814 C. CIV.

1° Renunțarea la succesiune făcută de un crede unuia dintre coerezi cu titlu gratuit, constituie o adevărată donațiune în favoarea coeredului căruia a fost făcută, care trebuie să îndeplinească toate condițiunile cerute de art. 813 și 814 din codul civil.

2° Renunțarea la un drept de proprietate în favoarea altuia, nu este suficientă pentru ca persoana în favoarea căreia a fost făcută să dobândească dreptul de proprietate asupra lucrului, ci mai trebuie ca acea persoană să consimtă a se îmbrăca cu acel drept, astfel că, pentru ca o ofertă de donațiune să poată deveni un contract perfect, trebuie să fie acceptată de donator și acceptarea să fie comunicată donatorului.

No. 134—Respins recursul făcut de Eufrosina V. D., Chiriță, contra de ciziei Curții de Apel din București S. III-a No. 52 | 916 dată în proces cu Victoria Nicolaescu.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier Al. Dobriceanu. S'au ascultat: D-l avocat Tache Ionescu în desvoltarea motivelor de casare și D-l avocat M. Djuvara în combateri.

Curtea deliberând

Asupra motivelor de casare:

„Violarea art. 695 C. civ., întrucât pentru renunțarea la moștenire, prezintarea personală a părții renunțătoare nu este o condițiune cerută de lege pentru validitatea renunțării.

«Violarea art. 691, paragr. 1 și 695 C. civ. Curtea anulează renunțarea făcută de d-na Nicolaescu ca fiind făcută *in favorem* și deduce că după art. 695 nu e valabil decât un renunț făcut în folosul tuturor moștenitorilor la o altă. Curtea violează aceste texte, căci renunțul *in favorem* valorează acceptațiune și cum acceptațiunea, prin deosebire de renunț, nu e un act solemn, Curtea față de acest considerent trebuia să socoată valabil renunțul d-nei Nicolaescu chiar în cazul ipotetic când i-ar fi lipsit una din condițiile cerute de art. 695.

„Omisiune esențială, eroare grosieră, violarea art. 691 al. 1 și 695 C. civ., întrucât Curtea socotește că renunțul d-nei Nicolaescu nu s'a făcut cu privire la toate bunurile care alcătuiau succesiunea, că deci ar fi un renunț *pro parte*, nul după art. 695, și nu se pronunță asupra mijlocului nostru de apărare consistând în faptul că d-na Nicolaescu, renunțând la imobilul său din București, a renunțat la întreaga succesiune.

„Greșita aplicare a art. 814, violarea principiului în materie de donațiuni indirecte, omisiune esențială, violarea art. 691 și 695 C. civ., comite Curtea socotind că donațiunea ce ar cuprinde renunțul făcut de d-na Nicolaescu urma să fie acceptată prin act autentic».

Având în vedere că din decizia supusă recursului se constată că Curtea de apel a admis acțiunea pentru eșire din indiviziune intentată de intimata Victoria I. Nicolaescu, dispunând împărțirea în 2 părți egale a averii rămasă pe urma defunctului N. Dâmbeanu, compusă dintr'un imobil situat în str. Mihai-Vodă No. 84 azi 66 și o creanță de 3756 lei constatată printr'o sentință judecătorească:

Că, pentru a admite acțiunea, Curtea de apel constată în fapt, că în anul 1904 încetând din viață N. Dâmbeanu a lăsat pe urma sa 2 fete moștenitoare, recurenta și intimata Victoria I. Niculescu; că în acelaș an intimata a făcut o declarație autentică prin Trib. Vâlcea prin care renunță la dreptul său de moștenire din averea rămasă dela tatăl său asupra imobilului din București, str. Mihai Vodă No. 84, azi 66, în favoarea recurentei, declarațiune pe care

intimata a trimis-o prin poștă împreună cu o petițiune la grefierul trib. Ilfov s. I cerând să se transcrie în registrul special de renunțări la succesiune, ceea ce s'a și efectuat;

Considerând că art. 695 C. civil cere două condițiuni pentru ca o renunțare la succesiune să fie valabilă și anume: ca renunțarea să fie făcută la grefa tribunalului deschiderii succesiunii și în urmă să fie trecut în registrul special ținut în acest scop;

Că, în speță, prin petiția adresată de recurentă grefierului tribunalului Ilfov, întrucât se constată că renunțarea a fost făcută la grefa tribunalului deschiderii succesiunii și că ea s'a trecut în registrul respectiv, rezultă că condițiile legii au fost satisfăcute și deci renunțarea valabilă făcută;

Că odată stabilită validitatea ca formă a renunțării, urmează să se examineze efectele sale juridice în raport cu faptele procesului.

Considerând că, conform art. 691 al. I, eredeile poate face o renunțare la succesiune în favoarea unuia din coeredei, în care caz dânsul este presupus că a acceptat succesiunea și ca atare porțiunea sa din acea succesiune a intrat în patrimoniul său înainte de-a trece la eredeile în favoarea căruia a renunțat.

Că deci, în principiu, se poate face o renunțare *in favorem* și *pro parte*.

Considerând că, o asemenea renunțare, când este făcută cu titlu gratuit, ca în speță, constituie o ade-vărată donațiune în favoarea coeredelui căruia a fost făcută; că această donațiune, pentru a fi valabilă, trebuia neapărat să îndeplinească toate condițiunile cerute de art. 813 și 814 din codul civil.

Considerând că simpla renunțare la un drept de proprietate în favoarea altuia nu este de ajuns pentru ca perseana în favorul căreia se face renunțarea să dobândească dreptul de proprietate asupra lucrului, ci mai trebuie ca acea persoană să consimtă a se îmbrăca cu acel drept, că dar o ofertă de donațiune, ca să poată deveni un contract perfect urmează să fie acceptată de donatar și acceptarea să fie comunicată donatorului.

Că, în speță, cu drept cuvânt Curtea de Apel constată și motivează că actul de renunțare, deși făcut în formă autentică, întrucât este semnat numai de intimată, și apelanta—recurentă astăzi—nu dovedește că s'au îndeplinit condițiunile acceptării donațiunii, așa cum sunt cerute de lege prin art. 814 cod civil, actul de renunțare nu poate avea nici-o valoare ca donațiune și este de nul efect.

Că de altfel o asemenea acceptare nu mai poate fi făcută astăzi, întrucât Curtea stabilește în fapt, că înainte de-a se intenta acțiunea de față, intimata a notificat recurentei retragerea ofertei de donațiune, care ar putea fi cuprinsă în actul de renunțare.

Că, față de această argumentare, susținerile recurentei relative la valabilitatea actului de renunțare ca donațiune indirectă, devin neîntemeiate, odată ce s'a stabilit că în speță este vorba de o donațiune directă ce trebuia să îndeplinească condițiunile im-perioase cerute de articolele sus menționate.

Că, prin urmare, deciziunea Curții de Apel fiind justă ca soluțiune, cată să fie menținută pe această din urmă considerațiune, și deci recursul urmează să fie respins ca nefundat.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIA III

Audiența dela 30 Septembrie 1919

Președinția D-lui Al. Dobriceanu, președinte

Ion Severin reprezintă, Comitetul Spit. Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană cu Direcția Generală a Serv. Sanitar.

TUTELA ADMINISTRATIVĂ. — SUCCESIUNE. — LEGAT. — STABILIMENT DE UTILITATE PUBLICĂ. — ART. 811 ȘI 817 C. CIVIL. — ART. 5 PARAGRAF III, LITERA F DIN LEGEA ORGANICĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE.

Facultatea pe care o are guvernul, în exercițiul tutelei administrative și potrivit dispozițiunilor art. 811 și 817 din Codul civil, de a autoriza sau nu, după cum va crede de cuviință primirea donațiunilor făcute stabilimentelor de utilitate publică, nu poate fi cenzurată de nici o instanță judecătorească, și deci este inadmisibilă atacarea unui asemenea act pe calea recursului înaintea Înaltei Curți de casație.

No. 317. — Respins ca inadmisibil recursul făcut de Ion Severin vicepreședinte și reprezentant al comitetului spitalului «Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană» în contra decretului regal No. 2268 din 1916, dat prin ministerul de interne, în proces cu Dir. Serv. Sanitar.

S'a citit raportul făcut în cauză.

S'au ascultat: d-l avocat Em. Antonescu pentru recurentă în cererea de respingere ca inadmisibil a recursului și d-l avocat P. Sadoveanu în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra incidentului de inadmisibilitate a recursului ridicat de intimată;

Având în vedere că prin recursul de față se atacă decretul prin care ministerul de interne, după ce autoriză comitetul spitalului «Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană» să accepte legatul lăsat prin testament de defuncta Ecaterina B. Curtovici, consistând din fondul comercial al farmaciei «Domnească» din Galați, declară stins dreptul de concesiune al acestei farmacii și se cere ca să fie invitată autoritatea tutelară de a autoriza primirea întregului legat și a dreptului de concesiune a farmaciei;

Considerând că potrivit art. 5 paragraf. III lit. f din

legea organică a acestei Înalte Curți, această secțiune judecă și recursurile acelor care s'ar pretinde vătămați în drepturile lor printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legii, precum și refuzul autorităților administrative de a rezolva o cerere relativă la un asemenea drept, cu excepția actelor de guvernământ și a celor privitoare la exercițiul tutelei administrative;

Având în vedere că din expunerea de motive care însoțește proiectul de lege pentru organizarea acestei Înalte Curți de casație și justiție, rezultă că tutela administrativă se exercită și față de stabilimentele de utilitate publică, cum este spitalul «Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană», și anume numai în cazurile prevăzute de art. 811 și 817 din C. civ.;

Considerând că din dispozițiile acestor texte din C. civil rezultă că guvernul are facultatea a autoriza sau nu, după cum va crede de cuviință primirea donațiunilor făcute stabilimentelor de utilitate publică, fără ca acest act al puterii executive să poată fi cenzurat de vreo instanță judecătorească, de oarece este făcut cu exercitarea tutelei administrative ce i s'a acordat prin zisele texte din Codul civil;

Că dar, în speță, autorizațiunea dată de ministerul de interne spitalului «Elisabeta Doamna Caritatea Gălățeană» de a primi legatul numai în parte, nu poate fi cenzurată de această Întă Curte, și deci recursul trebuie respins ca inadmisibil.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIA I-a

Audiența dela 6 Noembrie 1919

Președinția D-lui Oscar N. Nicolescu prim-președinte

I. Ghica, sequestru administrator al Soc. «Cădătură Petroliferă» cu Aneta Luvish.

LEGI ȘI REGULAMENTE — PUTERE EXECUTIVĂ. — PUTERE LEGIUITOARE. — ART. 93 DIN CONSTITUȚIE. — ART. 18 DIN LEGEA MĂSURILOR EXCEPȚIONALE. — ART. 20 ȘI 44 DIN REGULAMENTUL LEGII.

DECRETE-LEGE. — PUTEREA LOR. — DECRETE REGALE. — ACORDAREA LOR SUB REZERVA APROBĂRII ULTERIOARE A CORPULOR LEGIUITOARE. — ART. 93 DIN CONSTITUȚIE.

1° Regulamentul unei legi fiind opera puterii executive nu poate de cât să lămurească dispozițiile legii pentru a-i înlesni executarea, neputând însă creia, modifica sau extinde aceste dispozițiuni, deoarece prin aceasta puterea executivă ar încălca drepturile puterii legislative ceeace este interzis formal de art. 93 din constituție.

Astfel, prelungirea termenului fixat pentru plata salariilor familiilor mobilizaților prin

diferite decrete regale și deciziuni ministeriale, fiind făcută prin introducerea și modificarea art. 46 bis din regulamentul legii măsurilor excepționale, fără a se fi modificat și art. 20 din această lege, nu poate fi ținută în seamă.

^{2a} Ceeace diferențiază un decret-lege de un simplu decret, fiind că pe când acesta din urmă se dă pe baza art. 93 din constituție, care dă drept Regelui de-a face regulamente care să nu modifice sau să suprimă legea, celălalt este destinat a fi lege prin votul ulterior al corpurilor leguitoare, dându-i-se anticipat puterea obligatorie legală, de unde urmează că decretele care nu sunt date cu formula „sub rezerva aprobării ulterioare a corpurilor leguitoare“, nu pot avea putere de lege.

No. 25.—Admis în parte apelul făcut de I. Ghica, sequester-administrator, al soc. «Credit Petrolifer» în contra sentinței No. 284 | 919 a Trib. Ilfov S. I-a com. în proces cu Aneta Luvisch.

S'au ascultat d-nii avocați Băbeanu și Enrie Siefert pentru apelant și d. avocat Cristescu în combateri pentru intimetă.

Curtea,

Având în vedere faptele procesului care sunt următoarele: În anul 1916 soțul intimatei Moritz Luvisch era funcționar al societății Creditul Petrolifer, angajat cu contract pe termen de 3 ani, cu începere dela 1 Ianuarie 1915 până la 31 Decembrie 1917, cu salariu de 550 lei lunar pe primul an, 600 lei pe al doilea și 650 pe al treilea an. La decretarea mobilizării, conformându-se legii măsurilor excepționale care obliga societățile anonime la plata salariului funcționarilor lor pe tot timpul mobilizării, Moritz Luvisch lasă soției sale certificatul No. 27, model litera L. care-i dă dreptul a încasa lunar 400 lei dela Soc. Creditul Petrolifer din salariul său de 550 lei. Cu acest certificat, intimata a încasat suma ce i-se cuvenea până la 31 Octombrie 1918, când a dat chitanța descărcătoare societății, obligându-se a nu mai ridica contra ei nici un fel de pretențiuni pentru trecut sau viitor. Moritz Luvisch fiind dispărut și la 2 Noembrie 1918 apărând decretul regal No. 3239 prin care se prelungește până la 31 Decembrie 1918 termenul de plata salariilor funcționarilor mobilizaților dispăruți, iar dela acea dată se dă drept Ministerului de Război să acorde noi prelungiri de câte 3 luni, prin simple deciziuni ministeriale—care ulterior au și intervenit—Aneta Luvisch pe baza decretului menționat și-a deciziilor Ministeriale No. 89 și 183 | 919, face acțiune contra Soc. Creditul Petrolifer prin care cere: a) suma de 3200 lei, salariul de 400 lei lunar pe timp dela 1 Noembrie 1918 până la 31 Ianuarie 1919; b) 109 lei diferența de câte 50 lei lunar pe lunile Noembrie și Decembrie 1916 pe motiv că soțul rezervându-și numai 150 lei din salariu, iar

pe anul 1916, salariul său fiind conform contractului de 600 lei, urma ca Societatea să-i plătească 450 lei lunar, iar nu numai 400 cât i s'a plătit; c) 3000 lei diferența de 100 lei lunar dela 1 Ianuarie 1917 până la 30 Iunie 1919, salariul soțului în acest interval de timp fiind de 650 lei lunar și deci trebuind a i-se fi plătit 500 lei, iar nu 400 lei lunar conform certificatului.

Această acțiune a fost admisă în totul de Trib. Comercial Ilfov S. I-a. În contra sentinței acesteia, Societatea Creditul Petrolifer a declarat apel opunînd, în ce privește primul cap de cerere, 3200 lei, că nu poate fi obligată la plata acestei sume, de oarece legea măsurilor excepționale în art. 20 îi impune obligațiunea de-a plăti salariul familiilor mobilizaților numai până la demobilizarea armatei, care a avut loc la 15 Iulie 1918 și că decretele regale și deciziunile ministeriale date ulterior neputînd modifica legea nu i-au putut prelunge această obligațiune pentru termenul arătat.

Considerând că, în adevăr, legea măsurilor excepționale pentru motivul cunoscut de a asigura traiul familiilor mobilizaților și a-i dispensa pe aceștia de-o asemenea grijă în timpul cât erau chemați să-și facă datoria către țară, în art. 18 a prevăzut obligațiunea pentru Stat, instituții publice, societăți anonime, etc. de-a plăti funcționarilor salariul în tot timpul mobilizării; iar aceștia la rîndul lor au fost obligați pentru același termen prin art. 20 de-a lăsa familiilor o cotă de $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ sau $\frac{2}{3}$ din salariu, după starea civilă a fiecăruia, căsătorit cu un copil sau mai mulți.

Considerând că în conformitate cu dispozițiunile acestei legi s'a elaborat și regulamentul promulgat cu decretul No. 310 | 915 care în art. 20 și 44 menține în totul principiul legii și termenul fixat pentru plata salariilor familiilor mobilizaților chiar în cazul când aceștia au dispărut prin moarte sau orice alte cauze.

Considerând că atât decretele regale No. 1360 și 1536—917 cât și decretul No. 3239 | 918 pe care intimata își sprijină pretențiunea sa cuprind mențiunea că au modificat acest regulament și anume: primul a adăugat un nou articol 46 bis și celelalte câteva alineate la acest articol, prin care se prelungește termenul pentru plata salariilor familiilor mobilizaților dispăruți în contradicție cu art. 44 din același regulament care nu a fost suprimat, și cu art. 20 din lege care a rămas nemodificat.

Considerând că regulamentul unei legi fiind opera puterii executive nu poate de cât să lămurească dispozițiile legii pentru a-i înlesni executarea, neputînd crea, modifica sau extinde acele dispozițiuni, căci prin aceasta puterea executivă ar încălca drepturile puterii legislative, ceea ce este formal interzis de art. 93 din constituție.

Considerând că din acest punct de vedere, prelungirile prevăzute de decretul regal și deciziunile ministeriale menționate, fiind acordate prin introducerea și modificarea art. 46 bis din regulamentul legii măsurilor excepționale, fără a se fi modificat și art. 20 din această lege, ele nu pot fi ținute în seamă și deci nu pot justifica pretențiile reclamantei Aneta Luvish pentru suma de 3200 lei.

Considerând că admitând și ipoteza că prin modificarea regulamentului s'ar fi intenționat—contrar textului categoric al decretelor—să se modifice implicit însă și termenul prevăzut de art. 20 din legea măsurilor excepționale, urmează a se vedea dacă această modificare s'a putut face pe calea decretelor citate;

Considerând că, deși vremurile excepționale prin care trecem, necesitățile create de ele și în special lipsa parlamentului ne-a adus la formula decretului-lege, de aci nu se poate deduce, însă, că orice decret regal dat cu avizul consiliului de miniștri are necesarmente acest caracter.

Considerând că ceea ce diferențiază un decret-lege de un simplu decret este că pe când acesta din urmă se dă în baza art. 93 din Constituție care dă drept Regelui de-a face regulamente care să nu modifice sau să suprimă legea, celălalt este destinat lege prin votul ulterior al corpurilor legiuitoare, dându-i-se anticipat puterea obligatorie legală.

Considerând că toată lumea fiind presupusă că cunoaște legea, iar simplele decrete neputând impune obligațiuni în afară de ea, pentru a se evita supinderi și confuziuni, se impunea—odată admisă ideea decretului-lege—ca acest caracter să reiasă fără echivoc din chiar contextul lui, ceea ce s'a făcut prin adoptarea în atari cazuri a formulei „sub rezerva aprobării ulterioare a corpurilor legiuitoare”.

Considerând că din acest punct de vedere decretul regal în discuțiune, lipsit de această formulă, nu pot fi considerate ca decrete-legi și deci ele n'au putut modifica legea măsurilor excepționale.

Considerând că de altfel, caracterul lor de simple decrete reese în mod evident din chiar mențiunea ce cuprinde, că sunt date în baza art. 43 din legea măsurilor excepționale, care prevede că în urma avizului consiliului de miniștri—care în speță nu lipsește—prin decret regal se pot abroga toate sau parte din dispozițiile acelei legi,

Considerând că, în spiritul legiuitorului dela 1913, când decretul-lege—produs, după cum s'a arătat, al vremurilor excepționale care au urmat—nu se cunoștea, decretul de care se vorbește art. 43 nu putea să fie de cât un simplu decret regal dat în puterea art. 93 din constituție cu privire la modul de executare a legii.

Considerând că art. 43 dă drept Regelui ca printr'un astfel de decret numai, să abroge toate sau o parte din dispozițiile legii măsurilor excepționale, în măsură ce împrejurările ar permite revenirea la normal, iar nici de cum să modifice sau să extindă acele dispozițiuni; ori prelungirea termenului de plata salariului funcționarilor mobilizați, dispăruți, intrând în această din urmă categorie, ea nu se poate face pe calea unui simplu decret conform citatului text, ci numai în virtutea unei legi sau decret-lege, care în speță n'a intervenit, așa că, din acest punct de vedere, primul cap de cerere formulat de Aneta Luvish pentru plata salariului ce i s'ar cuveni după demobilizare, pe timpul dela 1 Noiembrie 1918 până la 30 Iunie 1919 este nefundat.

Considerând că diferența de 100 lei pe lunile Noiembrie și Decembrie 1916 nu se cuvine reclamantei pentru motivul că având dreptul numai la $\frac{2}{3}$ din salariul soțului care la acea epocă era de 600 lei, a fost complet achitată prin suma de 400 lei recunoscută că i-a fost plătită de societate.

Considerând că, în ce privește al treilea cap de cerere—diferența de 3000 lei dela 1 Ianuarie 1917 până la 30 Iunie 1919—față de soluțiunea adoptată că intimata nu poate pretinde salariul de cât până la data demobilizării, ea nu ar putea fi calculată în tot cazul de cât pentru timpul dela 1 Ianuarie 1917 până la 30 Iunie 1918 și numai în proporția de $\frac{2}{3}$ din salariul de 650 lei lunar, cuvenit soțului, adică în total 600 lei sau 33, 33% lei lunar peste cei 400 deja primiți de intimată.

Considerând că prin chitanța prezentată de intimată se dovedește că apelanta Societate a plătit mai mult 1200 lei pentru lunile August, Septembrie și Octombrie 1918 următoare demobilizării, așa că și acest cap de cerere este nefundat.

Pentru aceste motive, admite în parte apelul.

Semnăți: Oscar N. Nicolescu, Al Nicolau, S. Tipei.

O p i n i u n e.

Subsemnații I. Coandă și S. Gogălniceanu, suntem de părere a se admite în parte apelul făcut de I. Ghika în calitate de administrator-sequester al Societății „Credit Petrolifer” pentru următoarele motive;

Considerând că în discuție, după cum rezultă din concluziunile orale cât și de cele scrise, sunt deduse trei chestiuni de drept, de-a căror rezolvare depinde și întreaga soluțiune a procesului și anume: 1) Ce efect juridic poate produce decretul regal No. 61472 prin care se prelungesc termenele de plată familiilor mobilizaților dispăruți și tot prin acest decret regal se mai autoriză Ministerul de Război ca, prin simplă deciziune ministerială, să acorde noi prelungiri de termene de câte trei luni, căci în cazul când

acest decret, cum susține apelanta Societate, nu ar putea produce efecte juridice față de Societatea Creditul Petrolifer, întru cât nu este un decret-lege și nici prin art. 20 din legea specială — autorizând luarea de măsuri excepționale care a legiferat modul și timpul până când urmează a se plăti familiilor mobilizaților acest ajutor, nu este prevăzută vr'o dispozițiune care să autorize ca prin simplu decret regal să se prelungească aceste termene și în cazul acesta este evident, că fiind necontestat că intimătei i s'a achitat toate drepturile sale până la termenul prevăzut de art. 20 din legea măsurilor excepționale, adică până la demobilizare. — acțiunea reclamantei în acest punct ar fi nefundată.

Considerând că a doua chestiune dedusă în judecată, este aceea dacă temeiul juridic al dreptului intimătei de a cere partea cuvenită ei din leafa soțului ei mobilizat, este certificatul litera L. sau însă-și legea măsurilor excepționale care determină cotitatea ce trebuie lăsată familiilor celor mobilizați, adică dacă intimata dovedind că partea lăsată ei prin certificat nu corespunde dreptului ei fixat de lege, poate pretinde ca societatea să fie obligată la această plată peste ceace cuprinde certificatul model litera L., căci în cazul când certificatul model L., ar fi singura bază pe care intimata și-ar putea cere drepturile, cum susține apelanta societate, în acest caz cererea reclamantei prevăzută în acțiunea sa dela prima instanță la No. 2 și 3, ar fi cu totul nefundată; și al treilea punct de drept de rezolvat, este dacă apelanta Societate Creditul Petrolifer poate să invoace în contra intimătei convenția intervenită între ambele părți de azi, prin care intimata renunță de a mai cere vr'o sumă de bani dela societatea apelantă decurgând din aceste raporturi, mulțumindu-se cu ceea ce a primit până atunci.

Considerând că în ceea ce privește prima chestiune de drept, relativă la efectele juridice ce pot produce decretul regal No. 61372 și decizia ministerială No. 183/919, prin care se prelungesc termenele de plată sumelor lăstate de mobilizați familiilor lor, peste termenul prevăzut în legea măsurilor excepționale și pe baza căror decrete și deciziuni ministeriale, reclamanta a făcut acțiunea sa, suntem de părere că decretul regal No. 61322 ca și deciziunea ministerială No. 183/919, au putere de lege și sunt obligatorii pentru părțile cărora le impune anume obligațiuni, și aceasta din următoarele motive:

Este adevărat că un asemenea drept de prelungire a acestor termene nu există în legea măsurilor excepționale, dar aceasta nu provine din faptul că legiuitorul în 1914 când a făcut legea măsurilor excepționale a dorit să prohibe aceste prelungiri de termene, ci din cauză că nu a prevăzut că va fi

nevoie de asemenea prelungiri, ca atâtea alte chestiuni de drept ce s'au ăscut în urmă din și cu ocaziunea războiului și când totuși impunându-se neapărat luarea de măsuri ce nu puteau fi lăstate în suspensie până când timpurile normale vor permite ca puterea legiuitoare să legifereze, a fost nevoie ca pe cale de decret-lege să se ia măsurile cerute de împrejurări și care nu admiteau nici-o întârziere.

Considerând că deși în toată legislația noastră nu este nicăeri prevăzută nici existența și nici modul ca și formele ce trebuie să îndeplinească aceste decrete, unanim însă li se recunoaște caracterul provisoriu de legi.

Considerând că în lipsa formelor cerute de vr'un text ce-ar trebui să îndeplinească aceste decrete-legi, găsim că jurnalul Conșiliului de miniștrii No. 9119/918 care autoriză luarea acestor măsuri de prelungire al termenelor de plată și sancțiunea regală dată acestui jurnal sunt suficiente în asemenea împrejurări anormale, pentru a imprima unui asemenea decret, ca cel vorbit mai sus, dat cu paza acestor forme, caracterul de decret-lege.

Considerând că tot prin acest decret regal specificându-se că pe viitor aceste prelungiri de termene se vor putea lua numai prin simplă deciziune ministerială, în acest caz deciziunea ministerială No. 183/919, care la rândul ei a mai prelungit aceste termene de plată, fiind dată pe baza unui decret regal cu putere de lege, și ea își produce efectele juridice, în cât pentru aceste motive găsim că intimata era în dreptul ei a cere ca apelanta Soc. „Creditul Petrolifer“ să fie obligată a achita suma de 3200 lei, care reprezintă partea lăsată ei de soțul său M. Luvisch prin certificatul de plată dela dosar, pe timpul dela 1 Noembrie 1918 până la 1 Iulie 1919, până când s'a prelungit plata acestor sume, și deci bine Tribunalul a admis acest cap de cerere al intimătei.

Considerând că, în ceea ce privește a doua chestiune de drept discutată și anume dacă soția mobilizatului poate pretinde o sumă mai mare de cât cea prevăzută în certificatul său de plată, găsim că este cu totul nefundată apărarea apelantei societăți, care susține că dreptul intimătei fiind acel prevăzut în certificatul său de plată, el nu poate fi obligat a restitui intimătei diferența ce i s'ar cuveni, chiar dacă ar fi fost greșit acest certificat în calcularea sumelor, căci baza, temeiul dreptului intimătei nu este certificatul ce i s'a lăsat și în care încasa sumele ce i s'a lăsat, ci legea, căci însă-și acest certificat este dat și el tocmai pe paza legii, el nu este altceva de cât actul probator, material care, constatând la câtă parte are dreptul familia mobilizatului să se poată servi cu el la primirea dreptului ei, dar

acest certificat ori de câte ori nu este făcut conform cu legea, adică calculele sumelor nu sunt făcute exact, partea interesată, adică și familia mobilizării poate cere rectificarea cifrelor, așa spune art. 21 din regulamentul legii măsurilor excepționale, la autoritatea de care depinde, ceea ce denotă că nu este el sorgintea drepturilor familiilor mobilizaților și ca atare azi, întrucât nu mai poate fi îndreptată cererea reclamantei la Ministerul de Război, deoarece cererea reclamantei nu privește sume ce ar trebui să-i servească pe viitor, ci sume din trecut, evident că justiția, în soluționarea cererii, va avea în vedere nu acest certificat dovedit greșit, ci legea care determină cota-parte cuvenită familiilor mobilizaților.

Considerând că fiind necontestat că conform contractului de angajament intervenit între dispărutul M. Luvisch și Societatea „Credit Petrolifer” salariul lui Luvisch pe anul 1917 și următorii fiind de 650 lei și intimată în calitate de soție cu copii a mobilizărilor dispărut M. Luvisch avea dreptul la două treimi din salariul său pe anii 1917, 1918, etc., rău i s'a dat numai 400 lei lunar conform certificatului, în loc de 433 lei, bani 33 care era cota-parte ce trebuia să-i servească dela 1 Ianuarie 1917 și până la 1 Iulie 1919 și dar câtă a fi obligată Soc. „Credit Petrolifer” la această diferență de 1000 lei peste suma ce i-s'a achitat de apelanta Societate pe baza certificatului model litera L., în cât cererea prevăzută în acțiunea intimăteii la No. 3 este numai în parte fundată.

Considerând însă că, în ceea ce privește faptul că M. Luvisch nu și-a rezervat prin declarația sa de cât 150 lei și ca atare societatea plătiind intimăteii pe două luni din 1916 câte 400 lei lunar, iar salariul lui Luvisch pe 1916 fiind de 600 lei lunar, mai ar rămâne un rest de 50 lei pe lună la dispoziția lui M. Luvisch care pe cele două luni din 1916 fac 100 lei, cerută de intimată prin acțiunea sa la No. 2, iar pe lunile din 1917 și până la 1 Iulie 1918 acest rest din salariul lui M. Luvisch care nu a fost ridicat nici de intimată, de oarece nu i s'a lăsat de soțul ei prin certificat, și nici de M. Luvisch de oarece acesta nu și-a rezervat de cât 150 lei lunar și pentru care sumă numitul M. Luvisch nu a luat nici-o dispoziție, suma de bani ce este prevăzută în acțiunea intimăteii în cei 3000 lei dela punctul 3 din acțiune, asupra acestei diferențe însă intimata neavând nici-un drept care să decurgă din vr'o lege și nici un mandat din partea soțului ei ca să încaseze această sumă, ea nu poate fi cerută de reclamantă, rămânând ca dreptul intimăteii la această sumă să se lichideze când se va deschide succesiunea lui M. Luvisch, căci actualmente el nu este de cât dispărut sau de va veni însuși M. Luvisch să lichideze acest drept al său cu apelanta societate.

Considerând că nici tranzacția scrisă aflată la dosar și intervenită între apelantă și intimat n'o poate invoca apelanta de azi, deoarece prin această tranzacție se înlătură dispozițiunile legii măsurilor excepționale, care fiind o lege care avea de scop a asigura existența familiilor celor plecați în război și fără de care asigurare însăși ordinea publică ar fi fost atinsă, prin lăsarea fără mijloace a atâtor familii ale mobilizaților, ca atare această lege este de ordine publică și nu se poate prin convențiuni să se eludeze și deci convenția tranzacție intervenită între apelantă, și intimată, și prin care convenție reclamanta renunță la toate drepturile ce-ar mai fi avut contra societății decurgând din legea măsurilor excepționale este nulă pe baza art. 5. c. civ. și nu poate fi invocată de apelanta societate.

Semnați: I. Coandă, S. Cogălniceanu,

TRIBUNALUL ILFOV S. I CIV. COR.

Audiența dela 29 Maiu 1920

Președinția d-lui N. Venculescu judecător

Emil Castano cu Nicolae Iorga

COMPETINȚĂ.—COMISIE ARBITRALĂ.—CARTE DE JUDECATĂ.—MOTIVAREA EI.—INCOMPETINȚĂ.—DACĂ ATRAGE CASAREA CÂND SE ÎNTEMEIAZĂ ȘI PE ALTE TEMEIURI DE COMPETINȚA COMISIEI. — ART. 19 AL. 3 DIN DECRETUL-LEGE DIN 1 APRILIE 1920.

LOCATIUNE.—PROPRIETAR.—IMOBIL.—ÎNCAPERI INSUFICIENTE.—DACĂ POATE CERE EVACUAREA CHIRIAȘULUI.—INSALUBRITATE.—CONSTATAREA EI. — ART. 5 AL 3 § B ȘI D DIN DECRETUL-LEGE DIN 1 APRILIE 1920.

LOCATIUNE.—PROPRIETAR.—PRELUNGIREA CONTRACTULUI.—EVACUAREA CHIRIAȘULUI.—INSTITUȚIUNE CULTURALĂ. — SENSUL ACESTEI EXPRESIUNI. — ART. 5 AL. 5 DIN DECRETUL-LEGE DIN 1 APRILIE 1920.

1° Cu toate că potrivit art. 19 al. 3 din decretul-lege din 1 Aprilie 1920, comisiunea arbitrală nu este competente a statua asupra diferendelor dintre proprietari și chiriași isvorite din aplicarea art. 4, totuș acest fapt nu atrage casarea cărței de judecată, dacă ea se întemeiază și pe alte temeiuri de drept și de fapt cari sunt de competența sa.

2° Pentru ca un proprietar să poată evacua pe chiriașul său din imobil pe baza art. 5 al. 3 § b și d din decretul-lege din 1 Aprilie 1920, trebuie să dovedească că este expus a rămâne fără locuință dintr'o cauză independentă de voința sa, sau că imobilul este într'o stare de insalubritate constatată prin acte încheiate de autoritățile competente, iar nu numai că imobilul în care locuiește îi este insuficient ca număr de încăperi, și că odăile nu sunt luminoase.

3° Nu pot beneficia de dispozițiunile art. 5 § 5 din decretul-lege dela 1 Aprilie 1920, spre a cere evacuarea chiriașului, decât autoritățile publice și instituțiunile culturale sau de binefacere cu personalitate distinctă și anume constituite în acest scop, iar nu și particularii cari ar avea biblioteci sau laboratorii al căror uz ar fi pus și la dispoziția amicilor sau elevilor lor.

No. 428. — Cassată cartea de judecată a comisiei arbitrale a Judecătoriei Ocolului VI București și în fond respinsă acțiunea reclamantului Nicolae Iorga în proces cu Emil Castano.

S'au ascultat d-nii avocați Canticov pentru pârât și în desvoltarea motivelor de cassare, și V. Minei din partea reclamantului și în combaterea motivelor de casare.

Tribunalul,

Asupra recursului de față făcut prin petițiunea înregistrată la No. 15398 din 14 Mai 1920 de către E. Castano contra cărței de judecată cu No. 284/920 dată de comisiunea arbitrală a judecătoriei ocolului VI urban București.

Având în vedere susținerile orale și scrise ale părților, actele dela dosar și Cartea de judecată atacată cu recurs.

Asupra primului motiv de recurs și anume:

„Violarea în primul rând a art. 19 al. 3 din decretul-lege No. 1420/1920. Acest decret-lege nu dă în competența comisiei arbitrale să se ocupe decât de diferendele ce nasc între proprietari și chiriași și care ar rezulta din art. 5, 6, 7, 8 și 9. Fără competență judecata se ocupă de decăderi ce ar rezulta din art. 4. Chiar dacă ar fi avut competență, comisiunea dă o greșită interpretare art. 4 violând cu aceasta spiritul legii”.

Considerând că într'adevăr potrivit art. 19 al. 3 din decretul-lege dela 1 Aprilie 1920, comisiunea arbitrală nu este competente a statua asupra diferendelor dintre proprietari și chiriași cari ar isvorî din aplicarea art. 4, totuși, pentru ca acest motiv să atragă casarea cărței de judecată a Comisiei arbitrale, ar trebui ca această carte de judecată să fie întemeiată numai pe dispozițiunile art. 4 din decretul-lege; ori, întrucât în speță comisia pentru a admite acțiunea reclamantului se bazează și pe alte temeieri de drept și de fapt cari sunt de competența sa și fac obiectul celorlalte motive de casare, tribunalul urmează a le examina mai întâi și a vedea dacă sunt fondate sau nu.

Asupra motivelor II, III, IV, și V de recurs, și anume:

II) „Exces de putere și vădită violare a legii când judecata admite acțiunea reclamantului pe baza art. 5 al. 3 interpretând cuvintele „expus a rămâne fără locuință” în sensul de a fi expus să nu aibă unde

să-și instaleze o imensă bibliotecă, club politic sau de propagandă între studenți”.

III) „Exces de putere și violarea legii și spiritului ei, când comisiunea pe baza art. 5 al. 3 declară că apartamentul ce ocupă astăzi d-l Iorga este insalubru și nu poate servi decât drept bibliotecă”:

IV) „Exces de putere și violarea art. 5 al. 5. Judecata numai printr'un exces de putere a declarat pe d-l Iorga „Instituție științifică sau culturală” legea a avut în vedere instituțiunile științifice, laboratoarele, bibliotecile Statului sau a instituțiilor constituite, cari constituiesc autoritate netăgăduită, nu personalități ori cât de savante ar fi ele, de oarece personalitățile pot fi discutate dacă realmente sunt ceva.

V) „Exces de putere printr'o violare a art. 5 parag 7 alin. b. și d.

„Proprietarul ne intrând în aliniatul 3 a art. 5 nu poate să se mute acum la Sf. Georghe. Deasemenea se violează al. d. când mă declară pe mine, militar ce am locuit în București înainte de resboi, care sunt căsătorit în București și care figurez în Baroul Capitalei, ca profesiune actuală, fiind invalid de rezboi, că nu pot intra în limita textului din decret neavând nici o ocupație de muncă în București”.

Având în vedere că comisiunea arbitrală pentru a admite acțiunea reclamantului Nicolae Iorga și a ordona evacuarea chiriașului său Emil Castano din apartamentul ce-l ocupă, pe ziua de 23 Aprilie 1920, își motivează cartea de judecată pe dispozițiunile art. 5 al. 3, 5 § b și d din decretul lege.

Având în vedere dispozițiunile acestor texte de lege.

Considerând că pentru ca proprietarul să poată evacua pe chiriașul său din imobil pe ziua de 23 Aprilie 1920 în virtutea art. 5 al. 3 § b și d trebuie să dovedească că este expus de-a rămâne fără locuință dintr'o cauză independentă de voința sa sau că imobilul în care locuiește a devenit insalubru.

Considerând că simplul fapt că proprietarul nu are încăperi suficiente în imobilul pe care-l locuiește, și că acele încăperi nu ar fi „tocmai sănătoase” nefiind „bătute de soare”, nu poate atrage aplicarea textelor de mai sus, deoarece dispozițiunile lor creind excepțiuni la dreptul chiriașului de-a continua să rămână în imobilul închiriat, trebuiesc strict interpretate, și anume numai la cazul când proprietarul este expus a rămâne absolut fără locuință, sau când insalubritatea este constatată de organele competente și prin acte încheiate înainte de publicarea acestui decret-lege.

Având în vedere că astfel fiind, Comisiunea arbitrală numai cu violarea acestor texte de lege și prin exces de putere admite acțiunea reclamantului Nicolae Iorga pe motiv că apartamentul ce-l ocupă

nu i-ar fi suficient și pe simpla considerațiune că încăperile lui nu sunt tocmai sănătoase nefiind bătute de soare.

Având în vedere că Comisiunea își mai întemeiază cartea de judecată pe dispozițiunile alineatului *d* de sub art. 5.

Considerând că pentru ca proprietarul să poată beneficia de dispozițiunile acestui alineat trebuie să facă dovada că chiriașul nu este reținut în localitate de nici-un interes public sau de familie.

Având în vedere că în speță nu numai că nu se face această dovadă, dar încă chiriașul pârît dovedește că exercită profesiunea de avocat, fiind înscris în Baroul de Ilfov, ast-fel că numai prin exces de putere Comisiunea face aplicarea alineatului *d*, când admite acțiunea proprietarului reclamant.

Având în vedere că în afară de aceste motive comisiunea arbitrală își sprijină cartea sa de judecată pe dispozițiunile art. 5 al. 5.

Considerând că, într'adevăr, potrivit acestui text de lege se poate cere evacuarea unui chiriaș atunci când proprietarul este o autoritate publică, sau o instituție științifică, medicală, culturală sau de binefacere, însă legiuitorul edictând aceste dispozițiuni, nu a avut în vedere de cât acele autorități sau instituțiuni distinct constituite, iar nu și pe particularii cari ca oameni de știință ar avea biblioteci vaste sau laboratorii bogate, pe care le-ar ține la dispoziția acelora dintre amici, sau elevii lor cari ar voi să-și completeze cunoștințele științifice ori literare.

Că a decide altfel ar fi ca prin aprecieri să se dea naștere arbitrarului și comisiunile de judecată să acorde dreptul de evacuare proprietarilor particulari, în cazurile în care legiuitorul a avut în vedere numai autoritățile și instituțiunile anume constituite în scop științific, cultural sau de binefacere și prin urmare Comisiunea arbitrală numai cu violarea art. 5 al. 5 și prin exces de putere admite acțiunea reclamantului pe motiv că apartamentul ar fi necesar pentru instalarea bibliotecii acestuia.

Ca astfel fiind și față de considerentele de mai sus, Tribunalul găsește întemeiate motivele II, III, IV și V de recurs pe baza cărora urmează a casa Cartea de judecată a Comisiunei arbitrale.

Pentru aceste motive, casează.

În fond,

Având în vedere că reclamantul Nicolae Iorga își întemeiază acțiunea sa dela prima instanță, prin care cere evacuarea pârîtului Emil Castano din apartamentul ce-l ocupă în imobilul din București Șoseaua Bonaparte 6 pe dispozițiunile art. 5 paragrafele 3 și 5, combinate cu paragrafele *b*. și *d*. din decretul-lege din Aprilie 1920.

Considerând că pentru ca un proprietar să poată cere evacuarea chiriașului său din imobil pe ziua de 20 Aprilie 1920 în virtutea sus citatelor texte de lege, trebuie să facă dovada că este expus să rămână fără locuință dintr'o cauză independentă de voința sa, sau că imobilul a devenit impropriu pentru locuință, sau că este o autoritate publică ori instituțiune științifică, culturală, etc. și că chiriașul său nu este reținut în localitate de vre-un interes de serviciu public sau de familie.

Având în vedere că în speță reclamantul departe de-a fi expus să rămână fără locuință, se plânge numai că locuința sa nu-i este suficientă; că în loc de-a dovedi cu acte emanate dela organele competente, încheiate înainte de apariția acestui decret-lege, că imobilul său este insalubru, arată numai că imobilul nu este suficient luminat de soare, că în loc de-a dovedi că este o autoritate publică sau o instituție culturală sau științifică, arată numai că în locuința sa, biblioteca este pusă la dispoziția tuturor acelora cari sunt doritori de cultură, fapt care însă nu poate constitui o instituție culturală în sensul decretului-lege; că nu numai că nu dovedește că pârîtul E. Castano nu este reținut în localitate de un interes de serviciu public sau de familie, ci din contra acesta dovedește că este avocat înscris în Baroul de Ilfov.

Considerând că aceste temeuri pe care se sprijină reclamantul Nicolae Iorga, după cum s'a arătat în consideratele de mai sus făcute cu ocaziunea examinării motivelor de recurs) nu intră în sfera de aplicare a art. 5 § 3 și 5 combinat cu § *b* și *d* din decretul-lege pe baza cărora cere admiterea acțiunei sale și deci Tribunalul urmează a o respinge ca nefundată.

Pentru aceste motive, respinge,

Semnați: N. Venculescu, S. Rădulescu.

PUBlicațiuni JUDECATOREȘTI

GREFA TRIB. ILFOV SECȚIA I-a C. C.

EXTRACT

Conform art. 285 C. civ., d-nu Nicolae Ionescu, domiciliat în București Calea Griviței No. 209-A a intențat acțiune de divorț, contra soției sale D-na Maria N. Ionescu din București, Calea Griviței No. 209-A, prin petițiunea înreg. la No. 14704 din 23 Martie 1920, pentru motive determinate de lege.

Din căsătorie a rezultat un copil anume Mihail în etate de 9 ani.

Soția are ca avere imobilul din Calea Griviței No. 209 A.

Soțul în acțiunea sa se servește de timbre.

Termenul de înfățișare este fixat la 7 Iunie 1920, în ședință publică.

Prezentul extract se publică prin ziarul *Dreptul* conform art. 285 C. civ.

p. Grefer, DEM. M. IONESCU.

No. 20367, 1920 Iunie 5 Dos. 1141 bis, 1920.